



# مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز شنبه ۲۹ آبان ماه ۱۳۴۲

ارجاع به مجلس سنا

فهرست مطالب:

- |   |  |
|---|--|
| ۵) تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای نخست وزیر  | ۱) تصویب صورت مجلس   |
| ۶) تقدیم طرح قانونی راجع به اصلاح آئین نامه داخلی بقید دوفوریت بوسیله آقای دکتر یگانه | ۲) بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مهذب - سیدعلی صائب - امینی خراجی - حبیبی - روستا   |
| ۷) مذاکره در فوریت طرح اصلاح آئین نامه داخلی  | ۳) معرفی آقای زمانی بمعاونت وزارت فرهنگ بوسیله آقای وزیر فرهنگ                         |
| ۸) اخطار آئین نامه بوسیله آقایان: فیلیکس آقایان و پاینده                              | ۴) طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع باقساط مطالبات هیئت عمران بین المللی امریکا در ایران و |
| ۹) ختم جلسه بعنوان تنفس   |  |

مجلس ساعت نه وده دقیقه صبح بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید.

- |  |   |
|--|---|
| ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان: دکتر مهذب سیدعلی صائب - امینی - حبیبی - روستا  | ۱ - تصویب صورت مجلس   |
| رئیس - نقطه های قبل از دستور شروع میشود.   | رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود (شرح زیر قرائت شد)   |
| آقای دکتر مهذب بفرماید.  | غائبین با اجازه - آقایان: مرتضوی - ایلخان - دکتر پورهاشمی - امری - دکتر غلامرضا عدل - دکتر خطیبی - پرویزی - مهندس زرآور - متولی باشی - ادیب سمعی - دکتر ضیائی - موفر - مهندس پروشانی - ابطحی - بختیار بختیارها. |
| دکتر مهذب - بدو لازم میدانم از مقام ریاست محترم مجلس که اجازه فرمودند بنده چند دقیقه ای صحبت بکنم سپاسگزاری کنم آقایان خمیندگان محترم مجلس مستحضرند که در این مملکت یک تحول عظیمی بوجود آمده که این تحول نوید آزادی نه تنها برای خود ما بلکه برای بیجه ها و نسل های آینده ما است بحق باید گفت که این انقلاب در هیچ زمانی و برای هیچ نسلی نبوده بنابراین بر ما فرض است که باتمام قوا برای حفظ و نگهداری آن کوشش بکنیم و این گوهر گرانبهائی که | غائب بی اجازه - آقای ساکینیان.<br>زود رفتگان با اجازه - آقایان: حبیبی ۵۰ دقیقه - دکتر یزدان پناه ۵۰ دقیقه.<br>رئیس - راجع بصورت جلسه قبل اگر نظری هست بفرماید (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب میشود.           |

عین مذاکرات مشروح یازدهمین جلسه از دوره بیست و یکم قانونگذاری - اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

بدست ما سپرده شده تا زور شدنش کوشش بکنیم و از پانزدهم، طبیعی است که در بارور شدن نهال این انقلاب مقدس تمام افراد مملکت سهیم هستند و از این سهم دولت بالاخص قوه مجریه و وظیفه بسیار سنگینی به عهده دارد، اگر واقعاً مجلسین بدولت جناب آقای علم رأی اعتماد دادند از این جهت بود که دولت ایشان را دولت خدمتگذاری میدانستند و امیدوار هستند که دولت جناب آقای علم بتواند کاملاً منویات اعلیحضرت همایونی را اجرا بکند و در راه انجام وظیفه مشکلی که به عهده گرفته موفق باشد اگر بنده در جلسه ای که بدولت رأی اعتماد داده شد بعلم اشکال کوچک خانوادگی شرکت نکردم از قلب بدولت ایشان رأی اعتماد دادم و مثل سایر نمایندگان محترم توفیق دولت ایشان را میخواهم. نکته ای که اینجا من میخواستم بعرض آقایان نمایندگان محترم و طبعاً بانوان محترم برسانم این است که در گذشته عده معدودی بودند که از برکات دولت ها استفاده میکردند حالا بحمدلله وضع عوض شده است و تمام مردم مملکت در مقابل قانون و در مقابل برکات دولت مساوی هستند و همانطور که شخص اول مملکت در صحبت های خودشان فرمودند این مملکت دیگر متعلق بیک فرد معین و یا یک دسته معین نیست بلکه متعلق به تمام بیست میلیون جمعیت مملکت است که در این سرزمین زندگی میکنند و چرخهای مملکت را میچرخانند در گذشته همانطوری که آقای وزیر فرهنگ در صحبت های خودشان اشاره کردند عده ای بودند که واقعاً سدی بودند در مقابل دولتها برای پیشرفت و آبادی بعضی از نقاط مملکت و بخصوص روستاها، طبعاً آنها نمیخواستند که بعضی از این روستاها، بعضی از نقاط مملکت دارای املاک مدرسه بشود، چه اگر آنها دارای مدرسه میشدند سطح تمدنشان، سطح فرهنگشان بالا میآمد و طبعاً این برخلاف مصالح آنها بود، همینطور مخالف بودند که در روستاها جاده های فرعی ساخته شود، آب و برق تهیه شود و از مزایای اولیه تمدن بهره مند شوند طبعاً اگر این مزایا با آنها داده میشد، در اینصورت بود که شاید منافع آن دسته اول فتوادلیست تأمین نمی شد، بنابر این این سد بزرگ را ایجاد کردند، بحمدلله امروز این وضع تغییر پیدا کرده و آن دژ مستحکم فتوادلیسم با دست توانای شاهنشاه بهم

ریخته شده بطوریکه همه مردم مملکت شاهد ناظر هستند نمایندگان واقعی و حقیقی بیست میلیون مردم از تمام طبقات این جا جمع آمده اند و باهم متفق هستند تا در راه مصالح مملکت از جان و دل یکوشند و بنابر این تمام طبقات اینجا نماینده دارند و نمایندگان این طبقات حافظ منافع موکلین خودشان هستند تنها مانعی که در این وضع برای بعضی از ماها باقی میماند سیستم اداری مملکت است که چنانکه باید و شاید با اصول انقلاب هم آهنگی ندارد (صحیح است) چرخهای بسیاری از سازمانهای دولتی با کندی میچرخد و بسیاری از آنها زنگ زده و در بسیاری از آنها هم هیچ سیستم اداری صحیحی حکمفرما نیست، کاغذ بازی و بوروکراسی اینها جزء خصوصیات اولیه بسیاری از دستگاههاست و بنا بر این نمیتوانید واقعاً منویات اعلیحضرت همایونی و خواسته های مردم را هم آهنگ با این انقلاب تأمین بکنند و اگر واقعاً این انقلاب باید به ثمر برسد که حکماً باید به ثمر برسد و وظیفه دولت است که در اسرع وقت تحول سریعی در کلیه سازمانهای اداری بوجود بیاورد بطوری که آنها بتوانند قوانین انقلاب و اصول مقدس انقلاب را به نحو شایسته ای اجرا بکنند و باز هم جای تأسف است موقعی که آقایان یا مردم مملکت می بینند که بعضی از سازمانهای دولتی در اثر نفوذ یا قدرت وزیر مربوطه یک تکه اش را از یک وزارتخانه ای میکند میرسد بجای دیگر و یا برعکس وزیر دیگری قسمتی از وزارتخانه ثانوی را به قسمت خودش ملحق میکند اینها هیچ اصولی ندارد بنده اینجا احتیاج ندارم و لازم نمیدانم که توضیحات بیشتری بدهم آقایان نمایندگان و خانها میدانند که وضع چقدر اسفناک است البته جریان زرفرم اداری در برنامه دولت بمجلسین تقدیم شده و لایحه استخدام هم تهیه شده شاید در چند روز دیگر بمجلس تقدیم شود، البته لایحه استخدام لازم است ولی بهیچ عنوان کافی نیست و در دریا دوا نمیکند شاید لازم باشد کمیسیونهای تخصصی اداری و شاید وسیله شورای عالی اداری کشور دولت میتواند سریعاً نسبت به بهبود وضع اداری مملکت اقدام اساسی بکند تا این فاصله طبقاتی که خدای نکرده ممکن است هر روز زیادتر بین دولت و مردم بشود از بین برود غرض از اعتراضی که کردم این بود که برگردم و از آن نتیجه بگیرم که وضع حوزه های انتخابی اغلب ما اگر واقعاً آنجوری

که باید باشد نیست چرا نیست؟ برای اینکه در مرحله اول در گذشته وضع اجتماعی ما ایجاب میکرد که اصولاً روستاها و دهات و این هفتاد درصد یا هفتاد و پنج درصد مردم روی آسایش نبینند بحمدلله این وضع تغییر پیدا کرده و یک وضع و نظم جدیدی جاننشین آن شده، و در مرحله دوم موضوع وضع اداری سازمانهای مملکتی است که اینهم حکماً باید تجدید درش بشود و هم آهنگ بشود با اصول انقلاب و در مرحله سوم باید توجه دولتها معطوف هفتاد درصد یا هفتاد و پنج درصد مردم مملکت بشود که اصول انقلاب روی آنهاست و چرخهای مملکت را آنها میچرخانند و باید از برکات دولت اینها استفاده بکنند همان مشکلاتی که در تمام مملکت وجود دارد و اغلب ما از این وضع دل پر خونی داریم بنابر این اگر توجه دولت بر گردن ما این هفتاد و پنج درصد باید بودجه های عمرانی هم بهمین نسبت متوجه آنها بشود، طبعاً اگر این وضع پیش نیاید آنوقت دیگر نمیتوانیم بگوئیم که در بعضی از قسمت های مملکت افرادی هستند که هنوز فاقد وسایل اولیه زندگی هستند اما وضع حوزه انتخابی بنده شهرستان فسا که زمانی در ایران شهباز شهرهای این مملکت بود اگر واقعاً بدتر از بسیاری از حوزه های انتخابی آقایان نباشد بهیچ عنوان بهتر نیست، بیشتر از هشتاد درصد از جمعیتی که در آنجا زندگی میکنند اغلبشان فاقد وسایل اولیه زندگی هستند و بیشتر احتیاجات آنها همان است که بعضی از نمایندگان محترم قبل از دستور یا بعد از دستور با آنها اشاره فرموده اند آب، برق، راه تمام اینها مشکلاتی است که ما هم داریم یک منطقه ای در آنجا باسم روئیز که بیست هزار نفر جمعیت دارد، یک بخش مرکزی دارد که پنجاه هزار نفر جمعیت دارد، این جا هیچ چیز ندارد و علتش این است که تشریفات اداری نمیگذاشت آنجا بخش شود و حالاً هم میگویند بخشدار نمیشود برود برای اینکه بودجه نیست ما در این انقلاب نمیتوانیم صبر کنیم که به محلی بخشدار میشود برود یا نمیشود، همین که جمعیتی جمع شدند همین که فشرده شدند باید از مزایای اولیه زندگی بهره مند شوند میتوانم این نوید را بدهم که راجع به این موضوع در سازمان برنامه صحبت کردم متصدی مربوطه که یکی از کارمندان عالی

مقام سازمان برنامه است به من قول داد که در همین هفته بتوانند کمیسیونی تشکیل بدهند که چه جور و بجه ترتیب بدون توجه به تشکیلات اداری بخش و یا شهر بودن باین نقاط کمک های اولیه را بکنند امیدوارم که این قول عملی بشود و اینهم مثل خیلی از صحبت های بعضی از سازمانهای دولتی فقط شفاهی و بیخود نباشد طبیعی است که بعضی از سازمانها هستند در این مملکت که واقعاً خادم مردم هستند، خوب خدمت میکنند جناب آقای دکتر خطیبی نماینده محترم تشریف ندارند همینقدر عرض میکنم واقعا شیر و خورشید سرخ در تمام مصائب و مشکلات بدرود مردم رسیده در حد اکثر فرصت و حداکثر قدرت کمک های لازم را بمردم کرده و جای رضایت باقی است سازمان شاهنشاهی حتی قبل از این انقلاب در بسیاری از نقاط مملکت اقدامات اساسی کرده در دهات و روستاها بخصوص در حوزه انتخابی خود بنده در جایی بنام زاهدان و در جای دیگر بنام روئیز در مانگاهاپی ساخته اند که لازم میدانم از این ترتیب مقدس از این سازمان سیاسیگری کنم در خاتمه همانطوری که همه ما میخواهیم امیدوارم خداوند تعالی همه ما این قدرت و این فرصت را بدهد که صادقانه برای مملکت خدمت بکنیم و در مقابل شاهنشاه و مردم و تاریخ مملکت خودمان سر بلند باشیم و این دوره را با اتحاد و اتفاق بیابان برسانیم و دوره باسعادت تمام بشود. همکار محترم جناب آقای مهندس صائبی یادداشتی مرقوم فرموده اند که در بسیاری از این مراکز دفتر پستی نیست وزارت پست و تلگراف هم توجه نمیکند واقعاً یک حقیقتی است نه تنها دفتر پست وجود ندارد و وسیله پست بردن هم وجود ندارد همانطوری که عرض کردم بحث اول ما این است که حکماً باید سازمانهای اداری تجدید نظر داشته باشد آنچه ملت ایران میخواهد منویات اعلیحضرت همایونی است و بنابر این انشاءالله این مشکلات مورد توجه دولت قرار خواهد گرفت تا این وضع بسیار اسفناکی که در اغلب دهات و روستاها هست از بین برود خیلی متشکرم و دیگر عرضی ندارم.

رئیس - آقای سید علی صائب.

سید علی صائب - دو خاتمه مولمه و وحشتناکی

برای ملت دوست ما کشور را این بوقوع پیوسته و موجب

ازین رفتن عده‌ای از انبای بشر گردید به مصداق بنی آدم  
اعضای يك پیکرند این واقعه باعث تأسف و تأثر عموم ملت  
ایران گردیده است (صحیح است) لذا لازم میدانم مراتب  
همدردی عموم کارگران ایران را از این پیش آمد مولمه  
به خانواده‌های معدنیان و کارگران ژاپنی اظهار از مقام  
ریاست استدعا کنم بمناسبت این پیش آمد تلگرافی مبنی  
بر همدردی مجلس شورای ملی ایران را بمجلس نمایندگان  
ژاپن دستور مغایره بفرمایند (صحیح است) و اما بعد من قصد  
داشتم راجع به حوزه انتخابیه خود یعنی شهر اصفهان که دنیائی  
را مبهوت عظمت و اعجاز صنایع شگرف خود ساخته و غیر  
از کتابهایی که درباره او نوشته‌اند و از زیباییهای او صحبت  
هائی شده شير هائی سروده شده و نثر هائی گفته‌اند اخیراً شخصی  
چون حضرت زوال دو گل که باصفهان تشریف فرما شده بودند  
فرموده بودند آثار اصفهان مرا دیوانه کرد و همین موضوع  
کافی است که بدانید آثار زیبای اصفهان از نظر خارجیان  
چقدر اهمیت دارد در این مکان مقدس و کعبه آمال ملت  
عرض میکنم منتهی احتیاجات خیلی زیاد مشکلات خیلی  
زیاد و شکوه‌ها و ناله‌ها خیلی زیادتر است آنهم با محدودیت  
وقتی که هست امروز مناسب نمیدانم و انشاء الله موکول  
می‌کنم بوقت دیگر و من از طرف مردم اصفهان از عنایات  
و توجهات خاص اعلیحضرت همایون شاهنشاه شهر یار معظم  
که دستور انتخابات انجمن شهر را داده‌اند در اینجا  
سیاسگزار می‌کنم و واقعاً نمیدانم با چه زبان و بیان از  
اینهمه لطف و عنایت سیاسگزاری کنم چون موضوع  
انتخابات انجمن های شهر یکی از مشکلات بسیار بسیار  
بزرگ شهر ما بلکه همه شهرستانها بوده و خواهد بود  
امیدوار هستم که وزیر فعال کشور حتماً انتخابات انجمن های  
شهر را بانجام برسانند و مردم شهر اصفهان را از این ناراحتی  
نجات بدهند و امام موری که امروز مرا اودار کرد که قبل  
از دستور چند دقیقه‌ای صحبت کنم و مصدع بشوم موضوع  
وصول نامه‌ها و تلگرافها و خبرهای تأسف آوری است که  
از وضع بعضی از کارخانجات اصفهان میرسد این خبرها  
تا زکی ندارد بلکه از روزی که تهران آمده‌ام از این  
خبرهای ناخوش بسیار شنیده‌ام و هم‌روزه برای اصلاح آنها  
به وزارت خانه‌ها و ادارات مربوطه بعنوان رفع مشکلات  
این در و آن در زده‌ام ولی هیچ نتیجه‌ای نگرفته‌ام اما از

این کاغذبازی و معطل کردن دستگاههای دولتی من نمیدانم  
این قرطاس بازی و کاغذ بازی تا بکی دست بگریبان ما مردم  
خواهد بود بهمه مقدمات باور فرمائید من روزهای زوج  
که مجلس نداریم صبح زود ساعت ۷ که از خانه‌ام بیرون  
می‌آیم تا ۱۱ الی ۲ بعد از ظهر باید این طرف و آن طرف  
توی این اداره و آن اداره بروم برای موضوع کارخانه‌های  
اصفهان و متأسفانه بقول معروف آنچه البته بجائی نرسد  
فریاد است: هر چند میگوئیم کسی توجه نمی‌کند (صحیح  
است) من می‌خواستم درباره کارخانه اتحاد شهرضا که از  
تاریخ ۲۷/۷/۴۲ تعطیل شده همکار ارجمند جناب آقای  
دکتر کیان هم اطلاع دارند که با توافق اقدامات مشترک  
کرده‌ایم و همچنین درباره تعطیل شدن کارخانه نور که  
سه سال است این واحد صنعتی از کار افتاده و همچنین کارخانه  
زاینده رود اصفهان که حقوق کارگران آنرا مدت صد  
روز است پرداخت نکرده‌اند صورت سؤال از دولت مطرح  
کنم ولی در حقیقت فکر کردم اگر بصورت سؤال از دولت  
بخواهم چند اشکال خواهد داشت یکی اینکه وقت مجلس  
و دولت با سؤال و جواب خواهد گذشت و این صلاح نیست  
ما معتقد هستیم که دولت خدمتگزار و مجلس هم پشتیبان  
اوست و این صلاح نیست که وقت او را با طرح سؤال و خواستن  
جواب بیهوده تلف کنیم یکی هم برای اینکه دیدیم اگر خواسته  
باشم سؤال بکنم و وزیر بیاید در اینجا جواب بدهد ممکن  
است مدتی بطول انجامد و ما نتیجه‌ای نگیریم و بقول معروف  
نوشدارو بعد از مرگ سهراب باشد و بعد از يك ماه دیگر  
آقای وزیر بیاید جواب سؤال ما را بدهد که بی نتیجه باشد  
متأسفانه هیئت دولت که بمجلس تشریف نمی‌آورند از  
روزی که رأی اعتماد گرفتند و تشریف بردند دیگر خدمتشان  
نمیرسیم و نمیدانم این عرابی که ما در اینجا عرض  
می‌کنیم و همچنین نمایندگان محترم میفرمایند همه روزه  
خوانی و ذکر مصیبت است آیا کسی هست که باین حرفها  
گوش بدهد نمیدانم مقام ریاست بچه طریق این حرفهای  
مبارا بگوش دولت میرسانند و چه نتیجه‌ای از این رجز  
خوانیهای ما در اینجا حاصل خواهد شد و اما در مورد  
کارخانه زاینده رود اینکه تکیه می‌کنم بکارخانه زاینده رود  
برای ایست که این کارخانه بیشتر از پنج هزار نفر  
از آن ارتزاق می‌کنند از کارگر و عائله‌شان، خوشبختانه

ریال خرج آن شده و تا بحال بیش از ۳۶ اطاق ندارد  
۲۰ میلیون تومان دیگر یعنی ۲۰۰ میلیون ریال دیگر  
احتیاج دارد تا این بنا تمام بشود و وقتی تمام شد سلامتی  
و به مرحمت کسانی که بانی این دستگاه بودند و این  
ساختمان را ساخته‌اند در این مهمانسرا بسته خواهد شد و  
قفل بان خواهند زد برای اینکه این مهمانخانه ای که  
باین ترتیب ساخته شده يك همچو ساختمانی که هر اطاقش  
يك میلیون تومان تمام شده است کسی نمیتواند توی آن  
اطاق زندگی کند خیال نمی‌کنم که هیچکس هر چند قدر هم  
فکر میکنم پولدار باشد و سرمایه داری که سرمایه  
بی‌موردی هم داشته باشد از اینکه دنیاهم آمده باشد پولی  
نمیتواند بدهد برای اینجا برای یک ساعت استراحت کردن  
و مسلماً بعد از يك مدت کوتاهی این مهمانسرا تعطیل  
خواهد شد و این ۳۰۰ میلیون تومان متأسفانه در شهری صرف  
شده است که حقوق کارگرهايش ۴-۵۰۰ تومان است کاسبهايش،  
اصناف بازاریش، تجارش و اقطاعچارر که در اقتصاد هستند عرض  
کنم در کنار زاینده رود چندین محله است که ۱۲ هزار نفر  
جمعیت دارد بنام همت آباد کوله پارچه که خدا شاهد است  
آب آشامیدنی ندارد همچنین آقايانی که باصفهان تشریف  
آورده‌اند از فرودگاه که تشریف ببرید بطرف شهر يك  
محللی است که بیشتر از ۱۲ هزار نفر جمعیت دارد اینها  
آب خوردن ندارند آب خوردن آنها از آب انبار هائی که  
در کورستان هست تأمین میشود در يك چنین شهری تا  
بحال ۳۵ میلیون تومان خرج هتل شده که تصور می‌کنم  
برای شهر ما خیلی زود بوده البته در موقعی که جناب آقای  
برزگر جواب سؤال را خواهند داد من مطالبی بامدارک  
مثبت عرض خواهم کرد و بیشتر از این در این باره صحبت  
نمی‌کنم ولی من بیشتر توجه نسبت باین موضوع است  
که این پول در شهری و در مملکتی خرج شده است که مثلاً  
مردم قهپایه و جرقویه از خشکسالی و نداشتن آب  
آشامیدنی آواره از وطن شده‌اند عده زیادی آمده‌اند اینجا  
در کورمیز خانه‌ها دارند که می‌کنند و میگویند نمیتوانیم  
بوطن خودمان باز گردیم نه آب هست و نه آبادی هست بهر  
صورت از این مشکلات و از این حرفها هم آقايان دارند  
و ما هم متأسفانه داریم من در هر حال باین ذکر مصیبت  
خاتمه میدهم امیدوارم که انشاء الله با توجهات اعلیحضرت

همایون شاهنشاهی که واقعا نسبت بملت خودشان همیشه نهایت محبت و رأفت و عظوفت را داشته اند. دولت بتواند خدمتی بمردم انجام بدهد و آقایان نمایندگان هم بسهم خودشان اقدام بفرمایند. یکی ازدوستان و همکار عزیزم آقای باغمیشه نوشته اند که کارخانه ریسندگی و بافندگی آذربایجان نیز همدرد کارخانه های اصفهان است و اما موضوعی که تذکر آن لازم است موضوع چاه های عمیق است من نمیدانم سهمیه ای که برای چاه های عمیق استانها شده و محرمانه گفتند بجهت تربیتی است و امیدوارم انشاء الله روی اصول صحیح باشد خواهش میکنم در مناطقی مثل اصفهان، یزد، کرمان که مناطق خشک است که هر سالی مواجه با خشکسالی هستند و آب ندارند تقاضا میکنم نسبت به چاه های عمیق که دولت قرار شد محرمانه التفاتی بکنند انشاء الله امیدوارم موفق بشوند و کمکی بکنند که در این قسمت های استان اصفهان و یزد و کرمان بیشتر چاه عمیق زده شود.

رئیس - آقای عبدالوهاب امینی.

**عبدالوهاب امینی خراجی** - با کسب اجازه از مقام محترم ریاست بنده قبل از مختصر عرایض سلامت و دوام عمر و بقاء سلطنت اعلیحضرت همایونی را از درگاه قادر متعال خواستارم. چیزی که لازم دانستم امروز بمرض آقایان محترم برسانم موضوع حوزه انتخابیه بنده یعنی شهرستان میناب است اولاً این شهرستان در حدود صد و خرده ای هزار جمعیت دارد که در حدود سی، چهل هزار آن هنوز فاقد شناسنامه میباشند و شهرستان میناب تقریباً شهرستان پهناوری است و قبلاً که آب داشت محصول در آمد آن فقط منحصر به لیمو و خرما و خارک خرما بود که آنهم متأسفانه در اثر نیامدن چهار پنج سال متوالی باران آب خیلی کم شده که در تابستان گذشته، خدایا خدا گواه است درخت لیمو که باید هفته ای یکبار آب گیرش بیاید ۳۵ روز یکبار مشروب میشد امسال نمیدانم خدای رحمی بکند یا نکند بهر حال شهرستان میناب نواقص زیادی دارد البته اینکه عرض کردم نه تنها شهرستان میناب بلکه همه شهرستانها منتهی، فرضاً اگر یک شهرستان وضع فرهنگیش خوب است بهداری ندارد اگر بهداری خوب است راه ندارد و بهر حال تمام شهرستانها نواقص زیادی

دارند ضعف و شدتی در کار هست فکر میکنم هیچ استانی بقدر استان کرمان گرفتاری و نواقص نداشته باشد (صحیح است) (ارسنجانی - خود استان تهران) عرض کردم تمام شهرستانها حتی تهران نواقصی دارند ولی خدا نکند بآن میزان که نواقص ما هست باشد نامه ای از اهالی بخش جاسک البته دو سه نامه رسیده به بنده مخصوصاً راجع بوضع بهداشت نوشته اند اینجا نوشته اند اداره بهداری جاسک تعطیل و د کتر مسئول ندارد در مانگاه جدید که بوسیله سازمان شاهنشاهی ساخته شده درش مقفل و د کتر ندارد ایکاش که اینهم نداشت اگر اینرا نداشت درش کمتر بود یک بخشی بیمارستان داشته باشد در مانگاه داشته باشد و د کتر و دازو نداشته باشد این دردش خیلی زیاد است اگر نداشت فکرمی کنم کمتر بود حتی اهالی خود شهرستان میناب راجع بخارک خرما نوشته اند محصول خرمای میناب جز خارک خرمای خشک نیست که آنهم چیز در هندوستان مورد مصرفی ندارد لذا دولت باید تربیتی بدهد که دولت هندوستان خارک خرما را بپند آزاد کند و وسائل تسهیل عبور و ورود فروش خارک را فراهم نماید واقعا خارک خرما غیر از کشور هند هیچ جا مصرفی ندارد و مشتری ندارد، عرض کنم بزرگترین محصول میناب لیمو است و خارک خرما، چون محصول خرما خوب نمیشود اکثر خرما تقریباً خارک است که در هند مصرفی دارد و یکی از همکاران عزیزم ۵ دقیقه وقت خواسته است بنگه حاضرم تقدیمش کنم عین نامه اهالی میناب و اهالی جاسک را تقدیم ریاست محترم میناب و امیدوارم که لطفی بفرمایند مخصوصاً راجع با اهالی جاسک که خیلی ناراحتند از لحاظ بهداشت و بهداری بنده امیدوارم با توجه خاص اعلیحضرت همایونی و دولت جناب آقای علم تمام مشکلات و نواقص ایران را رفع بفرمایند در خاتمه عرایض سلامت و توفیق عموم همکاران عزیزم را در راه خدمت بشاه و مردم از خداوند متعال خواستارم و همچنان که از آن ساعت اولی که ما در این محل شریف و مکان مقدس قدم گذاشته ایم تا اکنون برادر و صمیمی بوده و تا آخر کار هم باشیم.

رئیس - آقای روستا

**حبیبی** - بنده وقت خواسته ام

رئیس - سه دقیقه از وقت آقای امینی باقی مانده

آقای حبیبی بفرماید

**حبیبی** - با اجازه نمایندگان محترم بنده وضعیت را دیدم در حوزه مازندران که میخواهم در اینجا بطور خلاصه صحبت کنم جناب آقای ریاست محترم دفتر فرمودند که ما بوزارتخانهها نرویم (مهندس والا همجو دستوری ندادند) در لافاه اینطور معلوم بود خواهش میکنم که توجه بفرمائید تعارف را بگذارید کنار همه ما اینجا نمایندگان ملت ایران هستیم باید بدرد ملت ایران برسیم اگر بیائیم حرف نزنیم دنبال کار نرویم اینها هیچ باکی از ما نخواهند داشت و همانطور که در گذشته عمل میشد حالا هم عمل می شود من باب مثال عرض میکنم استان داری در مازندران هست بنام د کتر بابک (حاذقی - بسیار مرد شریفی است) اعضای انجمن شهر بابل را میخواهد بساری، یک شهرداری در بابل دارند بنام شباهنگ شهردار ملی است و بشهر ما خدمت کرده است همه مردم قلباً این مرد را دوست دارند و همه مردم از خدمت این شخص باخبرند و او را می خواهند ولی همین استاندار مرد شریفی که آقای میفرمایند به اعضای انجمن شهر میگوید اگر چنانچه شما این شهردار را تأیید کنید همه شما را دیوان کبیری مینمایم سه بازرس از مرکز کشور میخواهد وزارت کشور هم سه بازرس میفرستد هیچگونه نقطه ضعفی از این شهردار نگرفته اند بنده میخواستم از مجلس شورای ملی تقاضا کنم باین آقای استاندار وزارت کشور تذکر داده شود آیا نقطه ضعف این شهردار بابل چه بود که این شهردار میخواهد از شهر بابل بیاید تهران و وزارت کشور هم استعفا میدهد و دیگر در این مؤسسه خدمت نمیکند بمرض پیشگاه مبارک شاهانه در روز چهاردهم رساندم و ایشان امر فرمودند که این شهردار مجدداً بشهر خود برگردد این خواسته ملت بابل است. اگر بنا باشد که من نروم در وزارتخانه یا نخست وزیری که اینها از کی میترسند اینها از کی مسئولیت داشته باشند (رئیس - تشریف ببرید) مازبان ملت ایران هستیم تنها حبیبی نیست که برود بوزارتخانهها ۲۲ میلیون ملت ایران میخواهد که من اینجا از حقوقشان دفاع بکنم بنده استدعا میکنم ریاست محترم از وزارت کشور بخواهد که این شهردار ملی ما بشهر بابل برگردد و نظر مردم بابل در این باره تأمین گردد (احسن)

رئیس - آقای روستا

**عباس روستا** - بنده در تعقیب عرایض آن روزم

راجع به روابط مالک و مستأجر عرایضی دارم که بمرض نمایندگان محترم مجلس میرسانم و ضمناً از مقام ریاست استدعا میکنم به جناب آقای وزیر دادگستری بفرمایند یا اینکه ترتیبی بدهند که فعلاً از این تخلیه های فوری جلوگیری بشود و بعداً یک وضعیتی پیش بیاید که اصناف تا اندازه ای از این گرفتاری رهایی یابند (فیلیکس آقایان طرح پیشنهاد کنید) روزی نیست که یک محلی تخلیه نشود البته در قانون صراحت دارد اگر مستأجری ۳ ماهه کرایه نداد باید تخلیه بشود ولی آقایان تصدیق دارند که هیچ کاسب و مستأجری نیست که بخواهد محل کسبش را که سالها زحمت کشیده و حتی بعضی از مستأجرین هستند که بنده نمونه دوتا از آنها را آورده ام در یک قطعه زمین بایر ساختمان کرده اند و سالها اینجا زحمت کشیده اند و با بعضی از صنوف که ماشین آلاتی را کار گذاشته اند هیچ مستأجری حاضر نیست که برای دو الی سه ماه عقب انداختن مال الاجاره محل کسبش تخلیه بشود (صحیح است) این دو نمونه ای که بنده الان تقدیم مقام ریاست میکنم یکی مربوط به دو مستأجرین خیابان شاهرضا مقابل دانشگاه است که در سال ۱۳۲۳ طبق سند رسمی با صاحب ملک زمینی را به ماهی ۳۵۰ تومان کرایه کرده اند و در این زمین مبالغی خرج کرده اند ساختمان ساخته اند و بعد از ۲۰ سال صاحب ملک وسائلی فراهم آورده که حکم تخلیه اش را صادر کرده این مستأجرین که در حدود ۷۰ نفر هستند هم اکنون دم در مجلس ایستاده اند و منتظرند نتیجه چه خواهد شد تمنا دارم از طرف مقام ریاست مجلس یک دستوری داده شود یا از جناب آقای وزیر دادگستری بخواهند که فعلاً از تخلیه صرف نظر بشود تا باین امر رسیدگی بکنند یک موضوع دیگر اینکه چند دستگاه مغازه هست توی خیابان شهباز که آنهم باز بندش موجود است که صاحب ملک از این مستأجرین ۴۲ هزار تومان پول نقد گرفته است برای ساختمان و مدت ها باین مستأجرین سند رسمی تنظیم نکرد بعد از دوسه سال بالاخره با مبلغی که مطابق میل خودش بود سند تنظیم کرده و حالا کارشناس آورده که این مبلغ را به سه برابر بلکه چهار برابر کرایه چند سال پیش برایش سند تنظیم بکنند و اگر نکنند اصرار دارد که این ملک ها را تخلیه بکنند البته آقایان خوب اطلاع

دارند که با این وضع کسادی و بی‌پولی همه مردم و بخصوص اصناف که يك سوم جمعیت این شهر را تشکیل می‌دهند و امیدوارند که با افتتاح مجالس انشاءالله وضعیتشان رو برآه بشود و بهتر بشود و مشغول کار بشوند ولی متأسفانه هر روز این گرفتاری برای اصناف پیش می‌آید و بناچار بایستی هم وقتشان را صرف این بکنند که از این وزارتخانه بدون آن وزارتخانه نتوانند مشکلاتشان را حل بکنند این است که بنده از مقام ریاست استدعا میکنم ترتیبی بفرمایند که جلوی این تخلیه‌ها گرفته بشود یا يك پیشنهادی یا يك طرحی تهیه بشود که بوضع مالك و مستأجر يك قدری رسیدگی بشود بنده دیگر عرضی ندارم.

### ۳- معرفی آقای زمانی بمعاونت وزارت فرهنگ بوسیله آقای وزیر فرهنگ

رئیس- وارد دستور میشویم. آقای وزیر فرهنگ بفرمائید.

### وزیر فرهنگ (دکتر خالری) - بنده از مجلس

محترم شورای ملی اجازه می‌خواهم که آقای مصطفی زمانی را که از کارمندان قدیم وزارت فرهنگ هستند بعنوان معاون پارلمانی معرفی بکنم (مبارک است، مبارک است).

### ۴- طرح گزارش کمیسیون بودجه راجع باقسط مطالبات هیئت عمران و ارسال بمجلس سنا

رئیس- گزارش کمیسیون بودجه راجع باقسط مطالبات هیئت عمران مطرح است. قرائت میشود. (بشرح ذیل خوانده شد)

### گزارش از کمیسیون بودجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون بودجه در جلسه ۱۸ آبانماه ۱۳۴۲ لایحه شماره ۱۹۳۲۱/۲۴ دولت راجع به اجازه پرداخت مبلغ یکصد و از هجده میلیون ریال مطالبات هیئت عمران بین المللی امریکا در ایران را باحضور آقای معاون وزارت دارائی مورد رسیدگی قرارداد و پس از توضیحات آقای معاون وزارت دارائی ماده واحده تقدیمی دولت عیناً تصویب و اینک گزارش آنرا تقدیم میدارد.

ماده واحده- بوزارت دارائی اجازه داده میشود تا حدود مبلغ یکصد و دوازده میلیون و پانصد هزار ریال (۱۱۲,۵۰۰,۰۰۰) اقتضا مطالبات هیئت عمران بین المللی امریکا در ایران را بابت تفاوت تسعیر و حق الشر که ایران در صندوق از محل درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید. مخبر کمیسیون بودجه- مهندس عبدالله والا

### رئیس- آقای مهندس والا

مهندس والا- در گزارشی که چاپ شده و توزیع شده بود مثل اینکه مبلغ پانصد هزار ریال قلم افتادگی داشته باشد استدعا میکنم اصلاح بفرمائید.

رئیس- کلیات لایحه مطرح است. آقای سید علی صائب نظری داشتند؟ (نمایندگان- ایشان نیستند) در کلیات لایحه مغالطی اگر نباشد باید رأی بگیریم. آقای زهتاب فرد مخالفید؟ بفرمائید.

زهتاب فرد- عرض کنم این لایحه‌ای که در جلسه گذشته توزیع شد مابین آقایان نمایندگان محترم و يك نسخه هم بدست مخلص رسید از آقایان کمان نمیکم که بنده چیزی از آن سر در نیاردم حالاهم که مخالفت کردم بلحاظ این بود که وظیفه مجلس شورای ملی نظارت در بودجه است نظارت دقیق در خرج و دخل مملکت لذا چون چیزی از این لایحه و گزارش نفهمیدم مخالفت کردم و وقتی مقام محترم ریاست مجلس احضارم فرمودند یاد آن مصراع افتادم که فلانی شعری گفته و در قافیه اش گیر کرده بنده و جدائاً موظف به مخالفت بوده‌ام ولی نمی‌دانم چه توضیحی بدهم نویسنده‌ای میگوید اقرار بجرم خود سخت ترین مجازات است بنده اعتراف میکنم که در امور اقتصاد مطلقاً وارد نیستم اما با مسئولیتی که دارم باید وقتی با امری موافقت میکنم یا مخالفت میکنم لاقبل باید با اندازه تصور خودم از آن مطلب چیزی درک بکنم مرحوم آیت الله کاشانی تکیه کلامش این بود که فلانی بی سواد است بنده اعتراف میکنم آقایان که بنده بی سوادم و این مسئله‌ای که دوازده میلیون خرده‌ای اینجا نوشته شده و باید با آن موافق باشم و رأی موافق بدهم یا مخالف باشم این را باید بفهمم یعنی چه آنچه در گزارش اولیه دیدم این بود که دولت امریکا یعنی کنگره اش شصت میلیون دلار وام بلاعوض تصویب کرده بمابدهند آنچه آنجا تصویب شده و آنچه ما زیر بار دین اخلاقی شصت میلیون دلار بوده حالا من نفهمیدم چگونه شده که از این شصت میلیون دلار ما باز هر دلاری ۲۲ ریال و خرده‌ای ریال دوباره برمیگردانیم (یک نفر از نمایندگان- چي را؟) مسئله در همین ۱۲ میلیون خرده‌ای است که آخرین قسطش را ما باید پرداخت کنیم مبالغی هم قبلاً داده شده است و آنچه

من تحقیق کردم مقدار زیادی از آن صرف نظر شده آیا ما نباید روشن بشویم که این موضوع یعنی چه؟ شاید بی‌مناسبت نباشد این مسئله را عرض کنم روزی بنده از يك شخصی مبلغی پول گرفتم یاد می‌آید دوهزار تومان بود این پول را بمناسبت نشر يك آگهی تبلیغاتی گرفتم البته مبلغ آگهی شاید در حدود ۱۵۰ تومان ۲۰۰ تومان بیشتر نبود ولی آن عالی‌مقام بهر ملاحظه‌ای از ملاحظات خواه قصد تحکیم و تشویق روزنامه را داشت و یا اینکه تصور میکرد ارزش چاپ آگهی دوهزار تومان است و میخواست بینده پولی بدهد بنده دوهزار تومان را گرفتم رفتم منزل وقتی که شمردم دیدم صد تومان کم است از این موضوع مدتی گذشت بعد از چندی دو مرتبه آگهی داد اینبار هم پولی در حدود پنج شش برابر حق‌الدرج به بنده داد بنده وقتی که پول را گرفتم گویا سه هزار تومان بود شروع کردم نزد این شخص عالی‌مقام پول را شمردم و از زیر چشم نگاهش میکردم دیدم خنده میکند گفتم فلانی برای چه می‌خندی؟ گفت مؤمن من ده برابر پول این آگهی بشما پول میدهم شما آن را شروع کرده‌اید به شمردن. گفتم قبول دارم اما باید بدانم که زیر بار دین اخلاقی چه مبلغی می‌روم آن دفعه که دوهزار تومان دادید صد تومان کم بود این دفعه که این مبلغ را میدهید میفرمائید سه هزار تومان است شاید دوست تومان کم باشد لاقبل خودتان بدانید که چه مبلغی به بنده کمک کرده‌اید. این است که از جناب آقای وزیر محترم دارائی یا از معاون محترم وزارت دارائی و یا از جناب آقای منصور اینکه جناب آقای منصور را عرض کردم آن تذکار و یاد آوری بسیار بجای و سنجیده جناب آقای رامبد همکار محترم را فراموش نمیکنم که فرمودند نماینده حق تو کیل ندارد اما خوب جناب آقای مهندس عبدالله والا مخبر کمیسیون بودجه در جلسه گذشته که راجع به راه خلخال صحبت میکردند دست استمداد به طرف جناب آقای منصور دراز کردند و جناب ایشان هم قول مساعد دادند بنده هم در حال چون بدترایت و واقعیتی ایشان اطمینان دارم و ایمان دارم که حضرت ایشان وارد ترند بهر حال بنده ادعای اقتصاد دانی ندارم و تقاضا میکنم مطالبی درباره این بدهی درباره این پولی که برمیگردانند بدهند تا معلوم شود چگونه شده است در دولت‌های گذشته

مقداری از این پول داده نشده است سابقه دارد مثل اینکه اگر اشتباه نکنم در ۱۳۳۵ یا ۱۳۳۶ يك همچو پول‌هایی گرفته شده بنده تمنی دارم در مورد این لایحه توضیحاتی بیا بدهند چون بنده يك نو آموز سیاست مملکت هستم باید بدانم. و اخلاقاً در مورد مسئله‌ای که می‌خواهیم موافق باشیم و رأی موافق بدهیم خدای نکرده گمراه نگریم و دانسته رأی بدهیم عرض دیگری ندارم.

### رئیس- آقای مهندس والا بفرمائید.

مهندس والا (مخبر کمیسیون بودجه)- بنده قبل از اینکه راجع به گزارش کمیسیون بودجه عرضی بکنم می‌خواهم سوء تفاهمی که برای همکار عزیز و دوستار جنابم جناب آقای زهتاب ایجاد شده با اجازه مقام ریاست محترم بایستی بر طرف بشود در جلسه گذشته که بنده راجع به راه خلخال صحبت کردم عنوان کردم که احتیاجات مردم خلخال در مورد احداث راه ازدوره دوم مشروطیت تا بحال مداومت و استمرار داشته و متأسفانه تا بحال عملی نشده جناب آقای منصور فرمودند انشاءالله امیدواریم که در این دوره اینکار عملی بشود بنده تشکر کردم از ایشان و گفتم اگر اینکار بشود بنده سهم خودم بنمایندگی از طرف مردم خلخال تشکر میکنم بنابراین بنده هم تأیید میکنم که در این مجلس هیچکس و کیل تر از دیگری نیست همه آقایان مطابق اصول مقدس قانون اساسی نمایندگی ملت ایران را دارند و با تعهد و قسمی که یاد کرده‌ایم تصور میکنم بایستی در وظایفمان نسبت به استقرار قانون اساسی و نسبت به حفظ رژیم مشروطیت نسبت به وفاداری بشاهنشاه معظممان کوشش داشته باشیم و اهتمام لازم را مرعی بداریم تصور میکنم این موضوع کافی باشد اما در باره گزارش کمیسیون بودجه حقیقت مطلب این است که دولت ایران در سالهای ۴۰ و ۴۱ در اثر مشکلاتی که از نظر مقررات دولت امریکا برای وام‌هائی که پرداخت میکند و وام‌های بلاعوض بانشر ابطی در نظر گرفته بودند و طبق آن شرایط وام‌های بلاعوض ما پرداخت کرده‌اند (یک نفر از نمایندگان- چه؟) مربوط بیسالی قبل یعنی ۳۷ و ۳۸ (بسیار- وام بلاعوض یعنی چه؟) بخشید کمک بلاعوض کرده‌اند و در این کمک‌ها يك مقررات و شرایطی قائل شده‌اند و چون آن کمک دلاری برای امور

تجارتی مورد استفاده قرار میگیرد يك عوارضی و يك حقوقي برای ما متصور است از قبیل عوارض گمرکی و غیره و این عوارض قاعدتاً چون بخرانه دولت بر میگردد و نیایستی بر آن كمك هائی که میشود عوارضی تعلق بگیرد يك مشکلاتی برای پرداخت این وام بوجود آمده و چون مابده تفاوت این عوارض دو مرتبه نمیتواند بر گردد به کشور امریکا موافقت نامه ای بین وزارت دارائی و مقامات امریکائی در این باره بعمل آمده که این مبلغ بصورت ریال در خود ایران طبق يك برنامه ای خرج شود البته بنده گمان نمیکنم این تعهدنامه و این مقوله نامه بعد از انحلال مجلس بیستم عملی گردیده تصور میکنم در کابینه آقای دکتر امینی صورت گرفته و چون يك تعهداتی شده که مقدارش پرداخت شده از نقطه نظر ما محترم است و این مبلغ هم جزء بودجه ها منظور شده یعنی مبالغی که پرداخت شده در بودجه های ۴۱ و ۴۲ گذاشته بودند و این مبلغ باقیمانده این تعهداتی است که برای حق الشر که در این صندوق که بازم در ایران خرج میشود در بودجه گذاشته نشده و بنا بر این تصور میکنم که چون يك کاری است که در دولت ها عملی شده و گذشته و با اضافه پولی است که دو مرتبه در ایران خرج میشود و من خیال میکنم آن باقیمانده اش باید طبق این لایحه پرداخت شود (موفق - هیچ چیز نفهمیدیم خود شما فهمیدید؟) حالا ممکن است بنده استدعا کنم جناب آقای برزگر معاون محترم وزارت دارائی يك توضیحاتی مرحمت بفرمایند و شاید توضیح مختصر بنده کافی نبود برای اینکه اگر میخواستم بیش از این وارد جزئیات بشوم وقت مجلس را گرفته بودم مطلب در این است که موفقی که دولت اجازه ورود با خرید جنسی را از خارج میدهد بالطبع از نظر پرداخت بهای ارزی آن اجناس ناگزیر است دلار یا لیره یا ارز های خارجی در اختیار تجار بگذارد وقتی جنس وارد ایران می شود مطابق مقررات مملکتی ما عوارض و حقوق گمرکی از این اجناس گرفته می شود حساب کرده اند عوارض گمرکی و حقوق گمرکی بر دلارهایی که دولت در اختیار تجار می گذارد در حدود بیست و دو و چهار درصد نسبت به هر دلاری است چون كمك های بلاعوض که به ما شده بود مشمول آن مقررات بود ما آن

دلارها را در اختیار تجار قرار دادیم و تجار هم يك کالاهایی وارد کردند و در صورتیکه ما نمی توانستیم از آن كمك ها طبق قرارداد و موافقت نامه از كمك های بلاعوض عوارضی که بهش تعلق میگردد استفاده بکنیم و چون این پول نمیتوانسته دو مرتبه به صندوق كمك امریکا بر گردد این بوده است که موافقت نامه ای تنظیم شده که این پول در ایران خرج بشود و پرداخت آن هم مفید است و این پول هم بیشتر صرف مصارفی از قبیل بانك ساختمانی که كمك بلاعوض بان شده است میشود بنده خاطر هم هست که به ژاندارمری كمك شده به صندوق مشترك كمك شده است و همینطور که در ماده واحده ملاحظه می فرمائید اینهم تفاوت تسعیر است و حق الشر که دولت ایران است در آن صندوق.

**رئیس -** جناب آقای نخست وزیر فرمایشی دارید؟  
**نخست وزیر -** جناب آقای برزگر توضیح میدهند  
**رئیس -** آقای برزگر بفرمائید  
**برزگر -** (معاون وزارت دارائی) در جلسه گذشته قرار شد که مذاکرات در کمیسیون بشود (بعضی از نمایندگان - بلند تر بفرمائید) در کمیسیون بودجه توضیحات کافی خدمت آقایان عرض کردم خلاصه اش هم این بود که جناب آقای مهندس والا توضیح دادند بنده هم باز تکرار میکنم آن توضیحات را و شاید هم اگر بیشتر لازم شد دو مرتبه تکرار کنم. يك كمك بلاعوضی دولت امریکا به دولت ایران کرد مطابق قوانین دولت امریکا از این كمك در هیچ مملکتی عوارض و مالیات نباید گرفته بشود و استفاده مالیاتی نباید از آن بشود بعد از اینکه این كمك شد دلاری که از این كمك حاصل شد برای امور بازرگانی و واردات فروخته شد و در مقابل جنسی هم بایران آمده و از آن اجناس گمرک گرفته شده و این گمرکی که از این اجناس گرفته شده با قانون دولت امریکا مغایرت داشته یعنی بین دولت ایران و مصادر امور امریکائی مذاکراتی شده و جناب آقای مهندس والا يك نکته بی فرمودند بنده اصلاح میکنم که موافقت نامه که از لحاظ تقسیط شده قبل از انحلال مجلس بیستم نبوده بعد از انحلال بوده در سال ۴۰ و ۴۱ و حساب کردند حسابهای قانونی خبرهای قانونی رسیدگی کردند يك مبلغی در آورند معادل

تقریباً ۲۲ درصد آن و امپار او هر دلاری هفده ریال و خورده ای که باید برگردد منتهی این برگشت باین معنی نیست که این پول برگردد به دولت امریکا. این پول را توافق کرده اند که دولت ایران بریال بدهد و بازم در ایران خرج بشود مثلاً به سرمایه بانك ساختمانی اضافه گردد البته بنده خیال میکردم که امروز محتاج به جزء ارقام نباشیم و الا آن ارقام می آوردیم و در باره آن توضیح بیشتری میدادم چون در کمیسیون بودجه توضیح داده شده بود خیال کردم لازم نباشد آنچه بادم هست آنستکه مثلاً ۱۰ میلیون از این پول برگشته بنام سرمایه بانك ساختمانی و در خود ایران مصرف شده از این قبیل و موافقت نامه ای که از لحاظ این موضوع بعد از مجلس بیستم شده است از جهت تقسیط این مبلغ بوده است که در حدود صد و خورده بی میلیون تومان این را تقسیط کردند در سال ۴۰ و ۴۱ و يك قسمت هم در اول سال ۴۲ پرداختند این مبلغ که در این لایحه ملاحظه می فرمائید ماند با آخر امسال که حالا تقاضای اصلاح بودجه کردیم که پرداخته بشود بنده خیال میکنم که این توضیحات برای آقایان کافی باشد (بعضی از نمایندگان - کافی است).

**رئیس -** درباره کلیات دیگر نظری نیست؟ (اظهاری نشد) رأی میگیریم به کلیات لایحه خانمها و آقایانی که موافقت قیام بفرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. حالا اصل ماده واحده مطرح است که قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

**ماده واحده -** وزارت دارائی اجازه داده میشود تا حدود مبلغ یکصد و دوازده میلیون و پانصد هزار ریال (۱۱۲,۵۰۰,۰۰۰) اقساط مطالبات هیئت عمران بین المللی امریکا در ایران را بابت تفاوت تسعیر و حق الشر که ایران در صندوق از محل درآمد عمومی سال جاری کشور پرداخت نماید.

**رئیس -** راجع باصل ماده نظری هست؟  
**سیفی -** معذرت می خواهم این صندوق چه صندوقی است فقط کلمه صندوق نوشته شده، صندوق کجا؟  
**برزگر -** صندوق مشترك ایران و امریکا.  
**رئیس -** آقای برزگر توضیح بفرمائید.  
**معاون وزارت دارائی -** صندوق مشترك است که

حالا عنوانش هیئت عمران بین المللی امریکا در ایران است  
**رئیس -** مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) بنا بر این آقایانیکه با اصل ماده موافقت قیام بفرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد. کلیات آخر لایحه مطرح است نظری هست؟ آقای صائب بفرمائید.

**صائب -** قبلاً از جناب آقای نخست وزیر تشکر میکنم که بمجلس تشریف فرما شدند واقعا چشم ماروشن، قبل از تشریف فرمائی جنابعالی بنده اینجا قبل از دستور صحبت کردم و تقاضا کردم که آقایان وزراء تشریف بیاورند بمجلس ما حرفهایی داریم صحبت هایی داریم اینجا عرض میکنیم بیهوده نباشد و بیشتر منظورمان این بود که صحبت هایی که اینجا می شود نتیجه بی هم در برداشته باشد حالا بنده درباره این موضوع بنام مخالف چند کلمه بی می خواستم عرض کنم این لایحه ای که فعلاً مطرح است بنظر بنده حاکی از اینست که باید مبلغی معادل یازده میلیون و دوست و پنجاه هزار تومان بابت بقیه مطالبات تفاوت تسعیر دلار را ما بدهیات عمران اقتصادی امریکا بپردازیم منشاء این پرداخت البته عبارت از اینست که دولت امریکا ۶۱ میلیون دلار به ما كمك بلاعوض کرده و بمصارف معینی هم رسیده من البته کاری بنحوه مصرف آن ندارم اطمینان دارم که انشاء الله بمصرف واقعی خودش رسیده است ولی ما متعهد بودیم که برای تحصیل هم ارز و ریالی این دلارها با افتتاح اعتبارات معین کالاهای مورد احتیاج مملکت بوسیله بازرگانان ایرانی وارد مملکت بکنیم آنهم البته شده است قبول داریم مطابق قوانین جاری مملکت قوانین گمرکی حقوق و عوارض گمرکی باج راه انبارداری سود بازرگانی از این کالاها اخذ شده است از این کالاهایی که بوسیله تجار وارد مملکت شده است حالا آقایان معترضند یعنی اعداد دارند که مطابق قوانین امریکا نباید به كمكهای بلاعوض مالیات و عوارض و این قبیل چیزها تعلق بگیرد ما اگر بخواهیم قبول کنیم.

**رئیس -** لایحه تصویب شده فقط راجع بکلیات میتواند صحبت کنید ....

**صائب -** من در ورقه نام نویسی کرده بودم.  
**رئیس -** در موقع خود تشریف نداشتید و الا صحبت میکردید حالا فقط بفرمائید که این لایحه تصویب بشود یا نشود.

صائب - در این صورت جلسه هست که راجع به ۷۵۰ تومان کمک دادن به برادر ملک عابدی ۸ نفر صحبت کردند و در جلسه هم وقت مجلس برای این موضوع گرفته شد این کار را خیلی ساده تلقی کردن بعقیده بنده در شأن مجلس نیست اجازه بفرمائید آقای رئیس من عرض تمام بشود چند کلمه بیشتر نیست .

رئیس - باصل ماده واحده رأی گرفته شده تمام شده و تصویب شده .

صائب - بنده آقای نام نویسی کرده ام بعنوان مخالف صحبت کنم .

رئیس - آقا در موقعش تشریف نداشتید .

صائب - خوب حالا تمام شد با اجازه تان بایستی دانست و فهمیده رأی داد البته اگر بخواهیم قبول کنیم که در آینده (بعضی نمایندگان قبول کردیم) کمکی بگیریم اگر کمکی شد این دلیلی ندارد اگر بیائیم حساب کنیم که بطور متوسط هر دلاری که در مقابلش حالا بکشور وارد شده است ۱۷ ریال حقوق کمر کی وسود بازرگانی باو تعلق گرفته که جمعا ۱۱ میلیون ریال میشود این را بدیم بنا بر این بعقیده من کمک بلاعوض نشده ولی در هر صورت ما از کمک اصلی و واقعی دولت امریکا خیلی متشکریم من از لحاظ اشکالاتی که تقریباً پیش می آید از لحاظ حسابداری می خواهم عرض کنم که آقای برزگر توجه بکنند نکته اینست که در این بودجه گذشته معادل ۵۰۰ میلیون تومان ما کسر بودجه داشتیم یعنی در بودجه سال ۴۲ بنده می خواستم تقاضا کنم از جنابعالی که این مبلغ را از کجا آورده اید و از کجا منظور می کنید و از کجا پرداخت می کنید در بودجه کجا منظور می کنید در حالیکه بودجه شما کسری داشته است .

رئیس - چون دیگر نظری نیست با اجازه آقایان ماده واحده به مجلس سنا فرستاده می شود وقتی که برگشت رأی نهایی میگیریم .

۵- تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای نخست وزیر  
رئیس - آقای نخست وزیر بفرمائید .

نخست وزیر - بنده لایحه ای تقدیم میکنم برای قرض گرفتن هفتاد میلیون مارک آلمانی برای تکمیل شبکه آبیاری سد سفیدرود و تکمیل شبکه برق سد سفیدرود

شرایطش بسیار خوبست که بطور اختصار عرض میکنم سه وربع درصد فرع این پول است و ۱۵ ساله مدتش است با تمام ضمانت قرار داد و ترجمه قرار داد که به چند زبان است برای تصویب تقدیم مقام ریاست میکنم .

رئیس - به کمیسیون مربوطه ارجاع می شود .

۶- تقدیم طرح قانونی راجع به ترتیب اصلاح آئین نامه داخلی مجلس بوسیله آقای دکتر یگانه  
رئیس - آقای دکتر یگانه بفرمائید .

دکتر یگانه - نمایندگان معظم بخوبی از اهمیتی که نظامنامه داخلی مجلس در تسریع کارهای مقننه و تنظیم امور داخلی دارد کاملاً مستحضرنند البته نظامنامه داخلی مجلس در طول بیست و یک دوره تغییراتی یافته ولی بطوریکه ضمن عمل در همین مدت کوتاه مشاهده فرموده اند نقائص زیادی داشت این نقائص از دو جهت بود یکی مواردیکه شاید آنطوریکه منتهی به تسریع کارها که آرزوی ماست نمی شد یکی هم تناقضی بود که بین بعضی از مواد وجود داشت برای رفع این نقائص طرحی به امضای عده کثیری از خانها و آقایان نمایندگان محترم تهیه

و تنظیم شده که فی المجلس مطرح شود تقدیم مقام ریاست میکنم و بقید دو فوریت که البته فی المجلس مطرح میشود (بعضی از نمایندگان - چرا باقید دو فوریت) عرض کنم بنده می خواستم در توجیه و علل لزوم این طرح توضیح عرض کنم که نظامنامه داخلی مجلس در حقیقت قانون داخلی تشکیلاتی نحوه سخن گفتن نحوه تصمیم گرفتن و نحوه کار مجلس شورای ملی را معین می کند و البته با این نظر تحول و تسریعی که در جریان امور مملکتی ملحوظ نظر آقایان نمایندگان معظم مجلس شورای ملی است اقتضای دارد که نظامنامه داخلی ما هم به همین مقتضیات اصلاح شود در طرح تنظیمی پیش بینی شده است که يك کمیسیون ۱۲ نفری از هر شعبه دو نفر انتخاب بشوند و در این نظامنامه غور و بررسی کنند و اصلاحاتی که بنظرشان لازم میرسد بنویسند و بین خانها و آقایان نمایندگان معظم توزیع فرمایند و بفاصله هر روز بعد از آنکه نظرات نمایندگان محترم اخذ شد يك طرح تکمیلی و اصلاحی تهیه کنند که موقتاً قابل اجرا باشد و بعد از اجراء اگر نقائصی در عمل مشاهده شد با توجه بان نقائص بتصویب نهائی مجلس برسد این بود که طرح را بقید دو فوریت

تقدیم مقام ریاست کردم قرائت میشود و مستحض خواهند شد از مفادش که بطور خلاصه در مجلس مطرح میشود .

۷- مذاکره در فوریت طرح اصلاح آئین نامه داخلی  
رئیس - طرح قرائت میشود .

( بشرح ذیل خوانده شد )

ریاست محترم مجلس شورای ملی  
چون در عمل مشاهده شده است که بعضی مواد آئین نامه داخلی مجلس شورای ملی محتاج باصلاح است امضاء کنندگان ماده واحده زیر را تهیه و باقید دو فوریت برای تصویب تقدیم مینمائیم و تقاضا داریم ماده واحده زیر طبق قسمت اخیر ماده ۱۳۰ بلافاصله و فی المجلس مطرح شود .

ماده واحده - مجلس شورای ملی اجازه میدهد يك کمیسیون دوازده نفری منتخب از شعب از هر شعبه ۲ نفر تشکیل شود که موادی از آئین نامه داخلی مجلس را که محتاج باصلاح است اصلاح نموده گزارش آنرا بین نمایندگان توزیع نماید تا هر يك از نمایندگان نظراتی دارند ظرف پنج روز از تاریخ توزیع گزارش بکمیسیون پیشنهاد نمایند و کمیسیون با در نظر گرفتن پیشنهادها مواد آئین نامه را اصلاح نماید تا موقتاً بطور آزمایش بموقع اجراء گذاشته شود و چنانچه نقائصی در عمل مشاهده شود مواد مزبور از طرف کمیسیون اصلاح و به تصویب نهائی مجلس شورای ملی برسد .

محسن خواجه نوری - مهندس مجتهدی - هاجر تربیت - باقر عاملی - جلالی نوری - مهندس صابئی - یگانه - دکتر الموتی - دکتر سام - مهندس آصفی - مهندس اخوان - مهندس انصاری وعده دیگر

رئیس - آقای سعید وزیری اخطار داشتید بفرمائید .  
سعید وزیری - بنده فکر میکنم که فوریتش را بردارند بهتر است و خواهش میکنم از آقایان که موافقت فرمایند .

رئیس - فوریت اول این طرح مطرح است .  
مصطفوی - بنده مخالفم .

پاینده - بنده هم مخالفم .  
رئیس - آقای یغمائی کیهان فرمایشی دارید .

یغمائی کیهان - معذرت می خواهم باید يك مقدراری

از نقیصه آئین نامه را قید می فرمودند هر موردیکه نقص دارد ( صحیح است ) نقص را میفرمودند تا لزوم اصلاح چنین تجدیدنظری در آئین نامه معین باشد ( صحیح است )  
رئیس - آقای پاینده

پاینده - با کمال تأسف باید عرض کنم که ما در زندگی عمومی و اداریمان دائماً مشغول تجربه ها و تکرار تجربه های تلخ هستیم بنده می بینم که قانون مالیات بر درآمد در ظرف ۶ سال هفت بار عوض شد یعنی حقیقتاً در این دخمه های وزارت دارائی يك عده کسانی هستند که اینها متخصص قانون مالیات بر درآمد و متأسفانه میان خودشان هم اختلاف دارند یعنی غالباً معلوم نیست يك پرونده چه جور باید عمل بشود ، این عمومیت دارد در

همه سازمانهای عمومی مملکت هم هست ، حالا این بدبختی در مجلس هم میخواهد تکرار شود يك نظامنامه است که سالهاست مورد عمل است ، سالها مطرح بوده ( حاذقی - بیست سال مورد عمل بوده است ) چندین بار تغییر کرده است حالا ظاهر آهه مشکلات مملکت به نتیجه مطلوب رسیده و حل شده ( دکتر هدایتی - راجع فوریت بفرمائید ) راجع بفوریت عرض میکنم آقای رئیس اینجا تشریف دارند و میتوانند تشخیص بدهند بنده میدانم که چه فوریتی اقتضا کرده که بیائیم الان با این فوریت این را تصویب کنیم ، چه ضرورت دارد این نظمی که الان در مجلس

هست از میان ببریم ( احسنت ) بنده نه فقط با فوریت اول با فوریت دوم هم مخالفم دلیل هم دارد چون ملاحظه میفرمائید آقای دکتر یگانه که خوشبختانه هم مدیر کل قضائی وزارت دادگستری بوده اند یعنی حلال مشکلات محاکم که در حقیقت يك محکمه عالی است و هم دادیار و مستشار دیوان کشور بوده اند و باین دو صلاحیت هم یکی از بزرگترین مقامات مجلس را اشغال کرده اند یعنی کمیسیون بودجه ، ایشان حتماً این مشکل را میدانند ، این طرحی که پیشنهاد شده است سه فوریتی است یعنی دو فوریت و طرح فی المجلس ، بنده هیچ نمیتوانم بفهمم این فوریت ها چیست یعنی باید توضیح بدهند که چه مطلب ضروری بوده است که دو فوریت و طرح فی المجلس الان بگذرد هیچ دلیلی ندارد ، بیائید بنشینید اجازه بدهید روی هر کاری مطالعه شود بنده خواهش میکنم استدعا میکنم این

اکثریت قاطع از فاطمیتش در مسائلی که ضرورت ندارد استفاده نکنند این فوریت که در آئین نامه در نظر گرفته شده خیلی زنده و روشن است برای يك مسائل مملکتی است که بایستی خیلی فوری باشد یعنی اگر امروز رأی گرفته نشود فردا برای مملکت يك خطری باشد بنده نمی دانم از این آئین نامه که سالها مطرح بوده است سه ماه دیگر هم زودش عمل کنیم چه خطری ممکن است متوجه شود بنابراین با دو فوریت و طرح فی المجلس مخالفم (احسن)

**رئیس - آقای دکتر معتمد وزیر** موافقید؟

**دکتر معتمد وزیر** - بنده يك تذکری دارم راجع بطلب ایشان، که اشاره فرمودند با کثرتی که هست.

**دکتر هدایتی** - بنده قبلاً اجازه گرفته ام بعنوان موافق.

**رئیس - آقای صفی پور** موافق یا مخالف صحبت میکنید؟

**صفی پور** - بنده میخواهم تشریح کنم عرض کنم بنده در این مورد فکر کردم يك نیروئی بنام نیروی آقایان و خانمهایی که با آقای منصور همکاری دارند هست ولی اینجا نوشته شده (و شاور هم فی الامر) اگر کاری بشود حداقل این است که با سایر آقایانی که در سایر فرقه های کسیونها هستند باید مشورت بشود. (دکتر هدایتی - بنده اخطار نظامنامه ای دارم) تا آقایانی که در فرا کسیون نیستند مطلع باشند (صحیح است) و این کار که بنده امروز افتخار این را داشتم که امروز صندوق را عرض کردم و آنجا نشستم دیدم که بین آقایان توافق نیست. (دکتر هدایتی - اینطور نیست باید يك موافق صحبت کند). بنشینید آقای رئیس خودشان تشریف دارند.

**رئیس - آقای دکتر هدایتی** اجازه بدهید صحبتشان رای بکنند.

**صفی پور** - اگر بنا بود اصل دمو کراسی در محیطی که مجلس شورای ملی است و ما هم آمده ایم برای حفاظت آن، در این محیط هم بنشینیم و بر علیه آن تصمیم بگیریم شأن مجلس از بین میرود (احسن) بنده معتمد رفیق

بازی و دوست بازی و فرا کسیون بازی بایستی تابع اصول باشد و این کار اصولی نیست (صحیح است، احسن).

**رئیس - آقای خواجه نوری** بفرمائید.

**خواجه نوری** - بنده خیلی متأسفم که اجازه میفرمایند (یکی از نمایندگان - شما موافق یا مخالف صحبت میکنید؟) بنده موافق هستم قبلاً هم وقت گرفتم ولی نوبت بنده نشد متأسفانه رعایت انتظام نشد ولی واقعاً اسباب تأسف من است که برای این مطالبی که هم جنبه انتظامی مجلس را با بد رعایت کنیم و مقررات داخلی خودمان را با آن شکلی که تا بحال نوشته شده محترم بشماریم و بعد هم اگر اصلاحاتی بنظر میرسد بناظر همدیگر اصلاح بکنیم و بعد هم آن نظریات اصلاح شده را مورد اجرا بگذاریم. تا وقتیکه این آئین نامه باین شکل مدون است به همین شکل برای همه مورد احترام است (صحیح است) در همین آئین نامه نوشته شده که هر طرحی که پیشنهاد میشود اول مخالف صحبت میکند و بعد موافق و این سیره ای که آقایان در پیش گرفته اند که اغلب کامو فلاژ میکنند (چند نفر از نمایندگان - چی آقا؟) (پاینده - فارسی بفرمائید) اجازه بفرمائید کامو فلاژ يك اصطلاحی است که تقریباً امروز مصطلح است باز هم توضیح میدهم (همه نمایندگان) اجازه بفرمائید بنده توضیحاتم را عرض کنم. شما همیشه آقایان استدعا میکنم رعایت این مطلب را بفرمائید اگر موافق هستید بعنوان موافق صحبت کنید و اگر مخالف هستید بعنوان مخالف، این ربه صحیحی نیست از اول در تمام موارد ما دیده ایم که آقایان باسم دیگری بیایند و این کرسی محترم را اشغال بکنند خودشان را طوری معرفی کنند و بعد وقتی صحبت میفرمایند جور دیگری از آب در بیاید و این کاملاً برخلاف همین نظریات و این آئین نامه ای است که جناب آقای پاینده در حفظش تعصب دارند و ما هم تعصب داریم و علت اینکه بنده عرض میکنم که حالا هم باید سعی کنیم که نظاماتمان محترم باشد برای همین است که این جا حضور آقایان شرفیاب شدم و راجع بعلت وجود این پیشنهاد هم عرضی دارم و راجع بفوریتش هم عرضی میکنم بشرط اینکه آقایان همانطوریکه ما رعایت نظر را میکنیم و احترام سخن را حفظ میکنیم آقایان هم رعایت نراکت را بکنند و به بنده مجالی بدهند که عرضم را بعرضشان برسانم

(فیکس آقایان - اخطار نظامنامه ای دارم) (پاینده - اخطار نظامنامه مقدم بر هر صحبتی است)

**رئیس - آقای خواجه نوری** شما صحبتتان را بفرمائید **خواجه نوری** - بنده مطیع اوامر جناب آقای رئیس هستم.

**رئیس - اخطار نظامنامه ای صحبت کسی را که قطع نمیکند.** بعد تشریف میآورند صحبت میکنند.

**خواجه نوری** - خیلی ممنونم، عرض کنم در عمل دیده شد که از همین آئین نامه ای که مورد احترام همه است پاره ای اوقات در جریان مجلس يك رفتاری شد که این رفتار مطابق مصالح عمومی مملکت نبود و مطابق مصالح عمومی رژیم دموکراسی نبود (چند نفر از نمایندگان - چنین چیزی نیست) به همین دلیل هم آقایان پیشنهاد کردند که طرحی که با مضمونی که خوانده شد حضور آقایان پیشنهاد شود که کلیه صاحب نظران نواقعی که بنظرشان رسیده بآن کمیونی که منتخب شعب هست بفرستند و پنج روز ما وقت داریم که طرحهای پیشنهادی راجع بمواد اصلاحی را بنویسیم و بآن کمیون که منتخب خود ماست بفرستیم و آن کمیون هم با در نظر گرفتن این پیشنهادها طرح و اصلاحی را تنظیم کند و این طرح اصلاحی هم باز تصویب آقایان میرسد راجع بفوریتش البته تعصبی نیست (نمایندگان - احسن) بنده عرض میکنم در کار امور پارلمانی هم مشورت نباید باشد بهیچوجه تعصب نباید باشد و باید همیشه همه دوستان این صمیمیت و برادرت را داشته باشند که تابع رأی اکثریت باشند و اکثریت است که همیشه در یک رژیم دموکراسی حکم میکند و اکثریت است که قانون وضع میکند و آن قانون هم برای کلیه افراد مملکت محترم است منجمله اشخاصی که واضع آن قوانین هستند. پس بنده عرض میکنم در مورد فوریتش تعصبی نیست ولیکن اگر ما این فوریت را پیشنهاد کردیم از جهت این بود که موجب اطاله کار نشود برای اینکه در واقع این مقدمه کار است این خود اصل مطلب نیست این مجوزی است برای اینکه يك کمیونی تشکیل شود با نظر آقایان و با جلب نظر اصلاحی کلیه افراد نمایندگان پیشنهاد هائی تهیه میکنند و بعد آن پیشنهاد بیاید در وقت معین و بدون

فوریت و بدون عجله بتصویب برسد پس اگر با اجازه دوستان با کسب اجازه قبلی در کمیته مرکزی نهضت ملی این قید فوریت را با مشورت دوستانمان کردیم برای این بود که مقدمه کار باطاله نکشد و گرنه اصل مطلب و متن کار با مشورت و جلب نظر کلیه آقایان خواهد بود يك مطلب دیگری هم هست که خود این طرح که الان بامضای عده کثیری رسیده و توضیح آنرا بعرض آقایان و خانمها رساندم عده ای از آقایانی که فرا کسیون استقلال را تشکیل میدهند (یکی از نمایندگان - مستقل) ببخشید فرا کسیون مستقل این طرح را امضاء فرموده اند بنا بر این، این طرح يك طرحی است اولاً که قبلاً در کمیته مرکزی نهضت ائتلافی مطرح شد و آن کمیته مرکزی تصویب کرد لزومش را بصورت دو فوریت تصویب شود بعد بدست کلیه آقایان رسید یعنی آن آقایانی که علاقمند بودند این طرح را مطالعه فرمودند و امضاء فرمودند باین تفصیل بنده فکر نمیکنم لزومی داشته باشد راجع باین مطلب بسیار کوچک در مجلس ایجاد تشنج بشود و موجب شود که آقایان نسبت بهم دیگر بی مهربی داشته باشند بنده فقط يك مطلب دیگر میخواهم عرض کنم آن کلمه نراکت بود که بنده عقیده دارم درباره کلمات با بدینجا سنجیده تر و مرتب تر صحبت کنیم و در اینجا اگر لفظه لسان از طرف بنده ایجاد شد معذرت میخواهم و علی الاصول من در زندگیم و دوستانمان گمان میکنم ربه شان این باشد که هر وقت مرتکب گناه و اشتباهی بشوند اول خودشان اعتراف بکنند و معذرت بخواهند بنده راجع باین کلمه ای که از دهانم گذشت باز از آقایان معذرت می خواهم ولیکن راجع باصل مطلب که این لایحه (یکی نمایندگان - طرح است) بله طرح در این مورد ما تعصبی نداشتم این طرح را با نظر مشورتی اکثر آقایان تقدیم ریاست مجلس کردیم درباره فوریتش هم همینطور آقایانی که امضاء کرده اند موافق بودند و استدعا میکنم که اگر اجازه بفرمایند کلیه اسامی خوانده شود تا معلوم شود که چنین نبوده است که ما رعایت نظم مجلس را نکرده باشیم خدای نکرده و یا اینکه خدای نخواستہ خواسته باشیم يك عملی را بدون مشورت آقایان انجام داده باشیم و آن عصبانیت آقایان یا بنده خیال می کنم که موردی نداشته باشد هیچیک از این مطالب نبوده عرض کنم با کمال خونسردی و با کمال ادب عرض میکنم که این يك طرح قانونی است که خود



یخهای جنوب گیر افتاده بود گفتند که تلگرافهای آمونسن را زودمخبره کنید و مفت، يك آقارفت تلگراف کرد و گفت اگر آمونسن را پیدا نکردید هشتصد کیسه شکر حمل کنید حالا کی میتواند بفهمد که این تلگراف مربوط به آمونسن هست یا نیست. اخطار بنده مربوط به فرمایشات جناب آقای خواجه نوری بود که اینجا چهار کلمه بکار بردند که بنده از آخر میخواهم شروع کنم

یکی راجع به کلمه عصبانیت بنده خودم حق دارم تشخیص بدهم که عصبانی بودم یا نبودم. عصبانی نبودم. کلمه دومی که فرمودید که بنده میخواهم خیلی رویش تکیه بکنم این بود که فرمودند اینجا تریاتی برخلاف دمکراسی بوجود میآید. ایشان توضیحی در این باب ندادند و بنده هم چون نمی خواهم که خیلی وقت بگیرم توضیح ندم که اگر خدای نکرده جریانی برخلاف امور دموکراسی بوده از طرف کسانی که ایشان آنها را فراکسیون مستقل گفتند قطعاً نبوده است چون بنده بر این مشکل است و در راهروها یا شاید در مجامعی کلماتی از قبیل جبر بگویم خورده است کلمه سومی که فرمودند البته از کلمه نزاکت میگذریم چون خود ایشان پس گرفتند و معذرت خواستند اما کلمه کاموفلاز را (همهمه نمایندگان) متأسفانه بنده معنیش را نفهمیدم (یکی از نمایندگان - عذر خواستند راجع باین کلمه) عذر نخواهستند راجع به نزاکت عذر خواستند این کلمه را معنیش را نفهمیدم چیست (همهمه نمایندگان) اینها جزء وقت بنده حساب نمیشود. اخطار بنده این است که این کلمه کلمه پارلمانی نیست و جناب آقای خواجه نوری لطفاً این کلمه را پس بگیرند.

بانو دکتر پارسی - خود کلمه پارلمان هم فارسی نیست.

#### ۹ - ختم جلسه بعنوان تنفس

رئیس - با اجازه آقایان جلسه را چند دقیقه ای بعنوان تنفس ختم می کنیم.  
(مجلس یکساعت بظهر بعنوان تنفس تعطیل و دیگر تشکیل نگردید).

رئیس مجلس شورای ملی - مهندس عبدالله ریاضی

آقایان امضاء فرموده اند و تسلیم کنندگان آقای یگانه بوده است. ممکن بود کسی دیگری باشد این تعصبی در فوریتش نیست هر طور آقایان بفرمایند اطاعت میشود (احسن)

۸ - اخطار آئین نامه آقایان فیلیکس آقایان و پاینده رئیس - آقای فیلیکس آقایان اخطار نظامنامه ای داشتند بفرمایند.

آقایان - قبل از اینکه بنده وارد بحث در اصل موضوع بشوم خواستم فقط این تذکر را بدهم که اصلاح آئین نامه بنظر بنده احتیاج بطرح ندارد و تا کنون سابقه نداشته که طرحی تهیه کنند و آئین نامه را اصلاح کنند. فقط ریاست محترم امر میفرمایند کمیسیون اصلاح آئین نامه پیشینی شده در این نظامنامه مجلس بغوریت تشکیل شود و انتخاب شود بعد آقایان می توانند پیشنهادهاشان را بپرنده آنجا و هر چه آنجا تصویب میشود بیاورند مجلس که بتصویب مجلس برسد

رئیس - این همان منظور جنابعالی است منتهی باید مجلس رأی بدهد (حاذقی - من تذکر می دارم).

آقایان - اول بایستی اصل این طرح قبول یارزش مورد رأی واقع بشود بعد فوریتش مطرح بشود حالا هر طور نظر ریاست محترم است بنده مطیعم.

رئیس - آقای پاینده.

پاینده - بنده بایستی قبل از این توضیحی که در باره آئین نامه دارم يك عرضی بکنم که حقیقت این است که بنده وعده ای از دوستان بنده اینجا دچار يك مشکلی هستیم در اصل مسائلی که اینجا مطرح خواهد شد و هست بارها چه در جلسه عمومی و چه در جلسات خصوصی خودمان و چه در جلسه خصوصی مجلس گفته ایم مطلقاً اختلاف در بین نیست و حدت نظر مطلق هست و بمسائل عالیه مملکت همیشه همه یکنواخت رأی میدهم (صحیح است) مشکلی که داریم این است که چه جور يك مقدار مسائل فرعی تفکیک شود از مسائل اصلی که اینها را از هم جدا کند خیلی معذرت میخواهم يك چیزی بعنوان قصه عرض کنم (یکی از نمایندگان - قصه هم جزء اخطار نظامنامه ای است) بلکه جزء اخطار نظامنامه ای است گفتند که آمونسن در